

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دیوان ولایت

تفسیر موضوعی و منظوم آیات ولایت در قرآن مبین

محمد روزبهانی

روزبهرانی، محمد، ۱۳۲۵	سرشناسه
دیوان ولایت (تفسیر موضوعی و منظوم آیات ولایت در قرآن مبین) / محمد روزبهرانی ؛ [برای] مجمع جهانی شیعه‌شناسی.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: میراث شرق	مشخصات نشر
۷۵۸ ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸ ۶۲۲-۹۸۰۸۷-۸ ۸	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه: ص. [۷۲۹] - ۷۵۱	یادداشت
شعر فارسی -- قرن ۱۴	موضوع
Persian poetry -- 20th century	
تفاسیر شیعه -- قرن ۱۴	موضوع
Qur'an -- Shiite hermeneutics -- 20th century	
ولایت -- جنبه‌های قرآنی	موضوع
Sainthood -- Qur'anic teaching*	
ولایت -- شعر	
Sainthood -- Poetry*	
مجمع جهانی شیعه‌شناسی	شناسه افزوده
The World Center for Shiite Studies	شناسه افزوده
PIRA-۷۵	رده بندی کنگره
۸۴۱۶۴۴	رده بندی دیویی
۸۵۶۷۸۷۱	شماره کتابشناسی ملی
فیبا	اطلاعات رکورد کتابشناسی

انتشارات میراث شرق

آدرس انتشارات: تهران، خیابان سافدوش، خیابان شقاقی، پلاک ۱۲، واحد ۱۷، کدپستی ۱۶۶۵۶۸۷۳۷۸

تلفن ۰۹۱۲۰۶۹۱۸۲۰

info@sharghs.ir

www.sharghs.ir

دیوان ولایت (تفسیر موضوعی و منظوم آیات ولایت در قرآن مبین)

نویسنده: محمد روزبهرانی

حروفچینی: نشر زاگرس مونترال

چاپ، صحافی، لیتوگرافی: زاگرس

چاپ اول: بهار ۱۴۰۱

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۰۸۷-۸-۸

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه استاد انصاری بویراحمدی.....
۱۱.....	تقدیم.....
۱۳.....	درآمد.....
۱۵.....	صورت آیات در حال نزول.....
۱۶.....	نام مبارک علی در قرآن.....
۱۸.....	تفسیر و تأویل قرآن کریم.....
۱۸.....	دوم زیارت از آیات قرآنی.....
۲۱.....	تفسیر قرآن.....
۷۲۹.....	کتابنامه.....
۷۵۳.....	فهرست آیات شریفه و اسناد آنها.....

مقدمه استاد انصاری بویراحمدی

بسم الله الرحمن الرحيم

رَوَى الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ الْكَرَاجُكِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ كَنْزِ الْفَوَائِدِ حَدِيثًا مُسْتَدًّا يَرْفَعُهُ إِلَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فِي مَسْجِدِهِ إِذْ جَاءَ أَغْرَابِيٌّ فَسَأَلَهُ عَنْ مَسَائِلَ فِي الْحَجِّ وَغَيْرِهِ فَلَمَّا أَجَابَهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ حَجَّيْجَ قَوْمِي مِمَّنْ شَهِدَ ذَلِكَ مَعَكَ أَخْبَرَنَا أَنَّكَ قُمْتَ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ بَعْدَ قُفُولِكَ مِنَ الْحَجِّ^١ وَوَقَفْتَهُ بِالشَّجَرَاتِ مِنْ حُمْ فَافْتَرَضْتَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ طَاعَتَهُ وَمَحَبَّتَهُ وَأَوْجَبْتَ عَلَيْهِمْ جَمِيعًا وَلَايَتَهُ وَقَدْ أَكْثَرُوا عَلَيْنَا فِي ذَلِكَ فَبَيَّنْ لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أُولَئِكَ فَرِيضَةٌ عَلَيْنَا مِنْ الْأَرْضِ لِمَا أُدْثِيَ الرَّحْمُ وَالصَّهْرُ مِنْكَ أَمْ مِنْ اللَّهِ افْتَرَضَهُ عَلَيْنَا وَأَوْجَبَهُ مِنَ السَّمَاءِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَلِ اللَّهُ افْتَرَضَهُ وَأَوْجَبَهُ مِنَ السَّمَاءِ وَافْتَرَضَ وَلَايَتَهُ عَلَى أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَأَهْلِ الْأَرْضِ جَمِيعًا...

سلمان فارسی گوید: نزد پیامبر در مسجد ایشان نشسته بودیم که عربی بادیه‌نشین آمد و از پیامبر ﷺ سؤالاتی درباره‌ی حج و غیر آن پرسید. زمانی که پیامبر پاسخ او را داد، گفت: یا رسول الله! حاجیان قوم من که در حجة الوداع در کنار شما حضور داشتند، به ما خبر داده‌اند که شما پس از بازگشت از حج، در کنار درختان خم، علی بن ابی‌طالب را بر پا داشته‌ای و اطاعت و محبت او را بر مسلمانان فرض و لازم شمرده‌ای و ولایت او را بر همه‌ی آنها واجب کرده‌ای و در این باب بسیار بر ما خرده می‌گیرند. پس برای ما بیان کن یا رسول الله! آیا آن، فریضه‌ای از زمین است که فامیل و داماد تو بودن او را تا این حد به تو نزدیک کرده است و یا از جانب خدا بوده و

(۱) الصواب «أبو الفتح».

(۲) قفل: رجع من السفر خاصة.

خداوند ولایت او را بر ما فرض و لازم شمرده و آن را از آسمان واجب نموده است؟ پیامبر ﷺ فرمود: خداوند آن را فرض و لازم شمرده و از آسمان واجب کرده است، و ولایت او را بر همه‌ی اهل آسمان‌ها و اهل زمین فرض و لازم شمرده است...^۱ در عالم هستی یک حقیقت، یک واقعیت و یک خدای علی‌اعلی وجود دارد، وجود اعلای او حاضر و ناظر است، اول و آخر است، ظاهر و باطن است؛ قرآن عظیم به این واقعه گویاست: ﴿هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ﴾^۲ و یا می‌فرماید: ﴿لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ﴾^۳ و ﴿لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ﴾^۴ هیچ اله و تکیه گاه و هیچ محبوب و معبودی جز آن حقیقت هستی و خدای بزرگ نیست، فقط خود اوست که اول و آخر و ظاهر و باطن است. او حقیقت هستی و خدای واحد و احد است، تعدد، تکثر، تشابه و تشکیک ندارد. ﴿قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ﴾^۵ آن حقیقت هستی در مقام باطن ذات اقدس و در مقام ظاهر اسماء الله و حضرت ولایت مطلقه می‌باشد؛ باطن ولایت مطلقه و تامه حقیقت نبوت و حقیقت امامت است. پس باطن نبوت و امامت ولایت است. شخص صاحب نبوت رسول مکرم اسلام حضرت محمد بن عبد الله ﷺ و امام جهان هستی حضرت امیرمؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام مظاهر ولایت مطلقه‌ی حق می‌باشند.

به بیان دیگر: ذات اقدس حضرت حق متعال در مقام باطن و کنه ذات، اسمی ندارد، خودش، خودش است و در مقام تجلی، اسم اعلی و اسماء الحسنی دارد. حال مقام عظمای ولایت و اسم اعلی و اسماء الحسنی در معنا یک نور و یک واقعیت

(۱) تأویل الآیات الظاهره، ص ۸۲۹؛ و رواه یوسف بن حاتم الشامی فی الدر النظیم، ص ۳۲۱ مفصلاً.

(۲) سوره حدید، آیه ۳.

(۳) سوره دخان، آیه ۸.

(۴) سوره محمد، آیه ۱۸.

(۵) سوره اخلاص، آیه ۱.

می‌باشند؛ گاهی به آن ولایت عظماء، ولایت مقدسه، ولایت مطلقه و ولایت تامه گوئیم. گاهی به آن اسماء الله، حقیقت نبوی حضرت رسول خاتم و حقیقت علوی حضرت امیرمؤمنان گوئیم، حال می‌توان گفت: هرچه در عالم است مظاهر حضرت ولایت تامه است و مظاهر ولایت تامه حضرات نبوی و علوی می‌باشند. بنا بر این ظواهر هستی، همه و همه مظاهر خدای علی اعلی می‌باشند. قرآن مبین که کلام حق است شناسنامه ولایت تامه و صاحبان آن، حضرات نبوی و علوی می‌باشد. در این زمینه روایات فراوان است که مجال تحریر بر تفصیل نیست.

همان‌طور که خدای تبارک و تعالی ناشناخته مانده و مسئله توحید اخص نیز شناخته نشده، اسماء الله و اسم الاسم باز نشده و مقام عظمای اصل ولایت هم ناشناخته است. بار امانتی که کوه‌های عالم تحمل آن نداشتند، انسان پذیرفت ولی بسیار به آن جفا کرد. بار امانت و ولایت تامه و خاصه در شناسنامه الهی و قرآن کریم فراوان خود نمایی می‌کند، متأسفانه امت نبوی و علوی به محضر آن نرسیده، آن را زیارت نکرده و در پی آن نیستند حال آن که آیات ولایی در قرآن کریم فراوان است. بعد از حق والای الهی در رابطه با معرفت به او و اسماء و صفاتش، اصل ولایت نیز حق والایی برای معرفت و قرب به آن به عهده‌ی ما مسلمانان دارد، بکوشیم با بهره‌گیری از کتاب آسمانی آیات مربوطه را زیارت کنیم.

محقق و نویسنده این کتاب نفیس با احساس این مقام به قرآن مبین نزدیک شده و برخی از آیات ولایی را بیان داشته است. حدود نهصد و بیست آیه در مورد ولایت و صاحب ولایت تامه حضرت امیر مؤمنان علیه السلام در این تفسیر موضوعی منظوم آمده است. در این اثر نفیس و وزین تفسیر و تأویل آیات مبارکه به صورت شعر خودنمایی می‌کنند که شعر خود رمزی از رموز ماندگاری است. پس باشد تا ماندگار گردد. آیات شریفه تماماً مستند می‌باشند، اسنادشان به صورت جداگانه در آخر کتاب

آمده‌اند. البته روایات مرتبط فراوانند ولی به اقتضای دیوان، به همین اندازه‌ای که آورده شده، بسنده شده است.

نویسنده کتاب با اعتقاد و علاقه‌ی بسیار والایی که به مقام عظمای ولایت دارد، قبل از این نیز سه جلد کتاب به نام دیوان حب در اوصاف صاحبان ولایت، رسا و به طور مستند با لحاظ عرفانی نوشته است. ایشان توانسته در این تحقیق دقت فراوان و از محضر قرآن کریم استفاده کرده و این حدود آیه را درباره‌ی ولایت، نبوت، امام و خلاصه درباره‌ی اصل ولایت مولای عالم ایجاد حضرت علی علیه السلام ارائه دهد. مفسر و سراینده ارجمند ادعا دارد که قرآن تدوین و قرآن تکوین ظهوری از قرآن ناطق و همچنین اصل ولایت تامه مولی الموحدين حضرت امیر المؤمنین، علی بن ابی طالب علیه السلام می‌باشد. در آن صورت می‌توان همه‌ی قرآن کریم را به این روش در وصف اصل ولایت قرآن ناطق تفسیر نمود. باشد تا زمان آن برسد. بنابراین مطالعه، بررسی و تبیین دقیق آیات ولایت و امامت در قرآن وظیفه‌ای بسترگ و با عظمت برای علمای بزرگ و دانشمندان امت اسلامی است.

در این راستا استاد فرهیخته و دانشمند حضرت آیت الله روزبهانی با همتی بلند و سعه‌ی صدر تمام اقدام به تألیف کتاب ارزشمند و نفیس دیوان ولایت نموده است. کثر الله امثالهم، جزاه الله عن الاسلام اجرا، ادام الله ظله و دامت افاضاته. و السلام علیکم و علی جمیع اخواننا المؤمنین بولاية علی بن ابی طالب فی اقطار العالم و رحمة الله و برکاته.

مسئول مجمع جهانی شیعه شناسی

انصاری بویر احمدی